

Dosarul nr.2ra-1486/2019

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Central (N. Șova)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (E. Clim, B. Bîrca, S. Iorgov)

DECIZIE

09 octombrie 2019

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Guvernul Republicii Moldova,
în cauza civilă la cererea depusă de Eudochia Ciornîi privind constatarea
faptului care are valoare juridică și recunoașterea statutului de persoană intern
deplasată din raioanele de Est ale Republicii Moldova în legătură cu conflictul
armat de pe Nistru,

împotriva deciziei din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care au
fost respinse apelurile declarate de către Primarul General al municipiului Chișinău
și Guvernul Republicii Moldova, și s-a menținut hotărîrea din 08 iunie 2018 a
Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 27 iunie 2017 Eudochia Ciornîi a depus cererea privind constatarea faptului
care are valoare juridică și recunoașterea statutului de persoană intern deplasată din
raioanele de Est ale Republicii Moldova în legătură cu conflictul armat de pe
Nistru.

În motivarea cererii a indicat că este născută în r-nul Dubăsari și în perioada
anilor 1986-1992 a activat în calitate de muncitoare în filiala Ministerului Resurselor
Naturale și Controlul Ecologic cu sediul pe malul stîng al Nistrului, la moment
reorganizată în ÎS „Геологоразведка”. Faptul prestării activității în acea perioadă se
confirmă prin datele din carnetul de muncă, precum și certificatul cu nr. 31 din 28
august 2011, eliberat de ÎS „Геологоразведка”.

A invocat că odată cu declanșarea acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității
și independenței Republicii Moldova, a fost evacuată cu alte grupuri de cetățeni pe
malul drept al Nistrului, în special în s. Peresecina din r-nul Orhei, fiind adăpostită
în casa de cultură, aproximativ timp de două luni de zile. Ulterior, familia sa a fost

transportată cu un grup de copii în România, unde a stat aproximativ 3 luni de zile, după ce a revenit în Republica Moldova.

A menționat că la acel moment persoana responsabilă de deplasarea lor în România a fost Coipan Sofia, angajata Primăriei mun. Chișinău care activează pînă la moment și poate confirma cele invocate. În acea perioadă Coipan Sofia își exercita activitatea în „Comisia Republicană pentru Coordonarea Acțiunilor în Vederea Asigurării Materiale a Refugiaților”, iar persoanelor intern deplasate în legătură cu conflictul armat, nevoite să-și părăsească locul de trai aflat în teritoriile Republicii Moldova din stînga Nistrului, li se elibera adeverințe de înregistrare a refugiatului.

A susținut că responsabili de eliberarea adeverințelor, a fost organele de autoadministrare locală, în cazul dat Primăria mun. Chișinău. Cu toate că din momentul părăsirii locuinței sale din stînga Nistrului, toate acțiunile sale au fost coordonate de responsabilă din cadrul Primăriei mun. Chișinău, Coipan Sofia, care cunoștea situația familiei sale, nu le-a comunicat despre necesitatea оформirii actelor necesare, motiv din care nu i-a fost eliberată adeverința de înregistrare a refugiatului și/sau de persoană intern deplasată.

Astfel, din motiv că a pierdut dreptul la spațiul locativ ca urmare a conflictului armat de pe Nistru, la data de 19 aprilie 2012, a înaintat cerere către Direcția Generală Locativ Comunală și Amenajare a Primăriei mun. Chișinău, prin care a solicitat îmbunătățirea condițiilor de trai, însă care a fost refuzată pe motiv că, comisia abilitată cu drept de a confirma statutul și a elibera adeverințe de persoane intern deplasate din raioanele de Est ale Republicii Moldova a fost „Comisia Republicană pentru Coordonarea Acțiunilor în Vederea Asigurării Materiale a Refugiaților” și Aprobarea Regulamentului cu privire la ordinea de ajutoare a refugiaților, forțați să-și părăsească locuințele de trai aflate în teritoriul Republicii Moldova din stînga Nistrului”, instituită prin Hotărîrea Guvernului RM nr.197 din 26 martie 1992, în timp ce în mun. Chișinău a activat Comisia municipală, care de asemenea elibera adeverințe de refugiat, însă ea nu a primit asemenea certificat, fapt ce se confirmă prin răspunsul Direcției generale locativ comunale și amenajare a Primăriei mun. Chișinău nr. C-1035/12 din 22 mai 2012.

A invocat că scopul respectivei cereri constă în obținerea dreptului la îmbunătățirea condițiilor locative în legătură cu pierderea dreptului la spațiul locativ ca urmare a conflictului armat de pe Nistru, care la rîndul său poate fi valorificat doar cu condiția recunoașterii statutului de persoană forțată să-și părăsească locul de trai din stînga Nistrului, în legătură cu conflictul armat.

A menționat că prin Hotărîrea Guvernului nr. 74 din 29 ianuarie 2001 cu privire la alocarea mijloacelor financiare și abrogarea unor hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova s-au abrogat: 1. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.172 din 17 martie 1992 „Privind unele măsuri urgente întru ajutorarea refugiaților, forțați să-și părăsească locurile de trai, aflate în teritoriile Republicii Moldova din stînga Nistrului”; 2. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.197 din 26 martie 1992 „Despre instituirea Comisiei republicane pentru coordonarea acțiunilor în vederea asigurării materiale a refugiaților și aprobarea Regulamentului cu privire la ordinea de ajutorare a refugiaților forțați să-și părăsească locurile de trai aflate în teritoriile Republicii Moldova din stînga Nistrului”; 3. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.328 din 21 mai 1992 „Cu privire la aplicarea unor prevederi

ale hotărîrilor Guvernului Republicii Moldova din 17 martie 1992, nr.172 din 26 martie 1992, nr.197 pentru refugiații din orașul Bender”); 4. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.405 din 15 iunie 1992 „Cu privire la introducerea unor modificări în Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova din 26 martie 1992, nr.197.

Prin urmare, a reținut că, la moment nu are posibilitatea de a confirma statutul de refugiată (persoană intern deplasată) și totodată, de a beneficia de dreptul îmbunătățirii condițiilor de trai din motiv că Comisiile specializate au încetat activitatea.

A susținut că, pentru ajutor în soluționarea chestiunii privind atribuirea statutului de persoană intern deplasată a adresat cerere către deputatul în Parlamentul Republicii Moldova, Vasile Bolea care la rîndul său considerînd că Guvernul Republicii Moldova are instrumentele necesare pentru soluționarea chestiunii, a înaintat demersul nr. VB-728 din data de 27 decembrie 2016 către Guvernul Republicii Moldova cu solicitarea întreprinderii măsurilor de rigoare în vederea recunoașterii statutului său de persoană intern deplasată în legătură cu conflictul armat de pe Nistru și eliberarea adevărîței corespunzătoare.

Astfel, prin răspunsul cu nr. 23-05-613 din 30 ianuarie 2017, Guvernul Republicii Moldova a comunicat că, în legătură cu acțiunile relevante în vederea soluționării problemei au fost sesizate conform competenței Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Biroul de Migrație și Azil al MAI și Primăria mun. Chișinău.

A indicat că din răspunsul Primăriei mun. Chișinău cu nr. C-35/17 din 25 ianuarie 2017 reiese că prin Hotărîrea Guvernului nr.74 din 29 ianuarie 2001 a fost dispusă încetarea activității Comisiei municipale pentru coordonarea acțiunilor în vederea asigurării materiale a refugiaților și aprobarea Regulamentului cu privire la ordinea de ajutorare a refugiaților, forțați să-și părăsească locurile de trai din stînga Nistrului. Prin urmare, actualmente nu se confirmă statutul de persoană intern deplasată.

A reiterat că Primăria mun. Chișinău a informat că se permite introducerea în listele persoanelor ce necesită îmbunătățirea condițiilor locative, persoanele intern deplasate indicate în Hotărîrea Guvernului RAI nr. 658 din 21 octombrie 1993, înregistrate în localitatea în care au beneficiat de adevărîță de persoană intern deplasată din raioanele de Est ale Republicii Moldova.

Astfel, prin răspunsul său cu nr.5/4-6-5/17 din 25 ianuarie 2017, Biroul de Migrație și Azil al MAI a informat că recunoașterea statutului de persoană intern deplasată în legătură cu conflictul armat de pe Nistru, precum și eliberarea adevărîțelor de confirmare a acestui stat nu ține de competența sa.

Totodată, Ministerul Dezvoltării regionale și Construcțiilor prin răspunsul său cu nr.03/3-79 din data de 13 ianuarie 2017 a comunicat că nu deține competențe de a recunoaște statutul său de persoană intern deplasată în legătură cu conflictul armat de pe Nistru.

A remarcat că, Guvernul Republicii Moldova a comunicat că din răspunsurile autorităților menționate, Comisia abilitată de dreptul de a confirma statutul de persoană intern strămutată și eliberarea adevărîței corespunzătoare și-a încetat existența încă în anul 2001. Ca rezultat, procedura de confirmare a statutului de persoană intern strămutată, care ar acorda dreptul la asigurarea cu spațiul locativ în condițiile preferențiale, a fost sistată.

Prin urmare, Guvernul Republicii Moldova a accentuat că, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, problemele legate de gestionarea spațiului locativ în unitățile administrativ-teritoriale respective, realizarea măsurilor de îmbunătățire a condițiilor locative, precum și cele ce țin stabilirea indemnizațiilor unice pentru procurarea spațiului locativ, țin de competența exclusivă a autorităților publice locale, care beneficiază de autonomie decizională.

Astfel, la moment nu are posibilitatea de a beneficia de aceste drepturi subiective din motiv că, nu poate confirma statutul său de persoană intern deplasată din raioanele din stînga Nistrului, în legătură cu conflictul armat după cum o cere pct. 2 al Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr. 658 din 21.10.93 privind asigurarea cu spațiu locativ a cetățenilor forțați să părăsească locul de trai din raioanele de Est al Republicii Moldova, dreptul de a primi spațiu locativ se aprobă cetățenilor care au motive întemeiate, confirmate de Comisia republicană pentru elaborarea măsurilor și controlul execuției acestora în vederea consecințelor daunelor materiale din perimetrul zonei conflictului militar cu excepția persoanelor, cărora le-au fost repartizate loturi de pămînt pentru construcția caselor individuale, ori li s-au acordat împrumuturi fără dobîndă pentru construcția sau procurarea caselor de locuit.

A invocat că unica posibilitate de a fi recunoscut statutul de persoană intern deplasată din raioanele din stînga Nistrului în legătură cu conflictul armat este constatarea de către instanță și adoptarea hotărîrii în acest sens care ar favoriza valorificarea dreptului la îmbunătățirea condițiilor de trai.

A solicitat, constatarea faptului care are valoare juridică și recunoașterea statutului de persoană intern deplasată din raioanele de Est a Republicii Moldova, în legătură cu conflictul armat de pe Nistru.

Prin hotărîrea din 08 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, s-a admis cererea depusă de Eudochia Ciornîi privind constatarea faptului care are valoare juridică.

S-a recunoscut Eudochiei Ciornîi statutul de persoană intern deplasată din raioanele de Est a Republicii Moldova în legătură cu conflictul armat de pe Nistru.

Prin decizia din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins apelurile declarate de Primarul general al Municipiului Chișinău și Guvernul Republicii Moldova și s-a menținut hotărîrea din 08 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, a stabilit că, instanța de fond corect a admis cererea petiționarei/intimatei Ciornîi Eudochia din considerentul că la judecarea cauzei respective incontestabil s-a stabilit că petiționara este în imposibilitate de a obține actele ce dovedesc faptul solicitat, deoarece, la moment organul abilitat de a recunoaște statutul Eudochiei Ciornîi de persoană intern deplasată din raioanele de Est a Republicii Moldova în legătură conflictul de pe Nistru, și-a încetat activitatea.

A reiterat că în scopul stabilirii faptului că petiționara/intimata Ciornîi Eudochia a locuit în orașul Dubăsari pînă în anul 1992 și a deținut spațiul locativ în XXX, ceea ce se confirmă prin materialele cauzei și prin declarațiile martorilor audiați în cadrul ședinței de judecată a instanței de fond. Totodată, fiind demonstrat faptul că în timpul conflictului armat Ciornîi Eudochia a fost cazată în casa de cultură din s. Peresecina, r-nul Orhei. Ulterior, familia sa a fost transportată cu un grup de copii în

România, unde a stat aproximativ 3 luni de zile, iar ulterior a revenit în Republica Moldova.

Colegiul civil a respins ca fiind declarative argumentele expuse în cererile de apel a Primăriei municipiului Chișinău și a Guvernului Republicii Moldova precum că petiționara/intimata nu a prezentat probe suficiente și concludente de a fi recunoscută persoană intern deplasată din raioanele de Est a Republicii Moldova, din considerentul că cumulul probelor administrate, cât și declarațiile martorilor audiați în instanța de fond, confirmă incontestabil faptul că petiționara este originară și a locuit pînă la conflictul armat de pe Nistru în or. Dubăsari, iar la începerea conflictului a fost nevoită să părăsească localitatea.

A constatat că instanța de fond a determinat circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii, apreciind probele prezentate de părți în corespundere cu prevederile art. 130 Cod de procedură civilă.

Argumentele apelantului Guvernul Republicii Moldova privind faptul depunerii tardive a cererii de către Eudochia Ciornîi, Colegiul civil le-a considerat eronate, or dreptul la acțiune a Ciornîi Eudochia a apărut ca rezultat al refuzului organului administrării locale de a satisface cerințele dînzei în scopul realizării dreptului pretins.

Referirea apelantului reprezentantului Primarului General al municipiului Chișinău, Angela Neniță privind faptul că instanța de fond nu a ținut cont de poziția martorului Coipan Sofia, fost secretar al Comisiei municipale pentru problemele refugiaților din stînga Nistrului, Colegiul le-a apreciat critic, or în temeiul art. 119 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, iar conform prevederilor art. 121 și art. 122 alin. (2) al Codului de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.

Conform prevederilor art.372 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă au fost în imposibilitatea să o facă la examinarea pricinii în primă instanță.

Astfel, faptul înregistrării de către Sofia Coipan, fost secretar al Comisiei municipale pentru problemele refugiaților, a unei scrisori în contextul normelor precitate supra nu poate constitui probă, or declarațiile martorului pot fi admise în calitate de probe numai cu condiția că declarațiile martorului au fost administrate în conformitate cu prevederile legii, cu audierea acestuia în cadrul ședinței de judecată și avertizarea de răspundere penală ce o poartă pentru prezentarea declarațiilor intenționat false.

La 01 iulie 2019 Guvernul Republicii Moldova, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel solicitînd casarea deciziei și a hotărîrii primei instanțe cu pronunțarea unei hotărîri noi.

În susținerea recursului a indicat prevederile art. 432 alin. (2) lit.a), c) Cod de procedură civilă.

În motivarea recursului a indicat dezacordul cu hotărîrea instanței inferioare și a menționat că decizia instanței de apel a fost emisă cu aplicarea eronată a

normelor de drept material și cu aprecierea greșită a circumstanțelor de fapt și de drept relevante cauzei, concluziile instanței de apel fiind în contradicție cu circumstanțele cauzei.

A susținut că cererea este declarativă, lipsită de suport juridic și tardivă, instanța de judecată eronat a dispus admiterea acțiunii deoarece prin Hotărârea Guvernului nr.74/2001, s-a dispus încetarea activității comisiei și la momentul actual nu se mai confirmă statutul de persoană intern deplasată.

A menționat că recunoașterea statutului de persoană intern deplasată prin hotărârea judecătorească, nu poate genera efecte juridice și anume apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau patrimoniale ale petiționarului, fiind o condiție de bază la constatarea faptelor cu valoare juridică, deoarece în timp au fost abrogate, modificate un șir de acte normative ca exemplu: Hotărârea Guvernului nr.74/2001 cu privire la alocarea mijloacelor financiare și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului, s-au abrogat Hotărârea Guvernului nr.172 din 17 martie 1992 privind unele măsuri urgente întru ajutorarea refugiaților, forțați să-și părăsească locurile de trai, aflate în teritoriile Republicii Moldova din stînga Nistrului; Hotărârea Guvernului nr.197 din 26 martie 1992 privind instituirea Comisiei republicane pentru coordonarea acțiunilor în vederea asigurării materiale a refugiaților și aprobarea Regulamentului cu privire la ordinea de ajutorare a refugiaților, forțați să-și părăsească locurile de trai, aflate în teritoriile Republicii Moldova din stînga Nistrului; Hotărârea Guvernului nr.328 din 21 mai 1992 cu privire la aplicarea unor prevederi ale hotărârilor Guvernului Republicii Moldova din 17 martie 1992, nr.172 din 26 martie 1992, nr.197 pentru refugiați din or. Bender; Hotărârea Guvernului nr.405 din 15 iunie 1992 cu privire la introducerea unor modificări în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.197 din 26 martie 1992, iar prin Legea cu privire la locuințe nr.75/2015 s-a abrogat Codul cu privire la locuințe al R.S.S. Moldovenești nr.2718/1983. Prin urmare recunoașterea statutului de persoană intern deplasată nu va produce efecte juridice din lipsa prezenței actelor normative, din lipsa activității comisiei abilitată cu drept de a confirma statutul și a elibera adeverințe de persoane intern deplasate.

Totodată, instanța de apel cît și instanța de fond greșit au interpretat prevederile pct.1 și pct.2 al Hotărîrii Guvernului nr.658 din 21 octombrie 1993 privind asigurarea cu spațiu locativ a cetățenilor forțați să părăsească locul de trai din raioanele de Est a Republicii Moldova. Astfel, Eudochia Ciornîi nu a prezentat probe pertinente și concludente ce ar confirma că, corespunde cerințelor persoanelor indicate în Hotărîrii Guvernului nr.658 din 21 octombrie 1993 pentru a putea pretinde la dreptul de asigurare cu spațiu locativ.

A invocat că Eudochia Ciornîi a înaintat cererea de chemare în judecată tardiv, dat fiind abrogate un șir de acte normative, totodată tardivitatea fiind constatată și prin faptul că intimatul a avut la dispoziție 9 ani (perioada 1992-2001 în care a activat comisia) pentru a solicita eliberarea adeverinței de persoană intern deplasată din raioanele de Est ale Republicii Moldova.

A reiterat că circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, pe care instanțele de judecată le-au considerat constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente, astfel, fiind pronunțate decizii arbitrare, neîntemeiate și lipsite de suport probatoriu.

Prin referința depusă la 29 iulie 2018, Eudochia Ciornîi, reprezentată de

avocatul Tatiana Malai, a indicat că cererea de recurs este neîntemeiată și nu constituie temei de casare a deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond. A pledat pentru respingerea recursului.

Conform art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces la 13 mai 2019 (f.d. 182), astfel, recursul declarat de Guvernul Republicii Moldova, la 01 iulie 2019, a fost depus în termen.

Prin încheierea din 07 august 2019 a Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Guvernul Republicii Moldova, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Potrivit prevederilor art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit.a) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Examinând argumentele invocate în cererea de recurs în raport cu circumstanțele cauzei, luând în considerare cele invocate de intimat în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Guvernul Republicii Moldova este neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe.

După cum rezultă din materialele cauzei, Eudochia Ciornîi înaintînd acțiunea a solicitat constatarea faptului care are valoare juridică și recunoașterea statutului de persoană intern deplasată din raioanele de Est ale Republicii Moldova în legătură cu conflictul armat de pe Nistru.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță prin hotărârea din 08 iunie 2018 a admis cererea depusă de Eudochia Ciornîi privind constatarea faptului care are valoare juridică.

A recunoscut Eudochiei Ciornîi statutul de persoană intern deplasată din raioanele de Est a Republicii Moldova în legătură cu conflictul armat de pe Nistru.

Judecând apelurile declarate de primarul General al municipiului Chișinău și Guvernul Republicii Moldova, instanța de apel reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, cu aplicarea corectă a legii materiale, stabilind circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și având la bază cumulul de probe

administrare la caz, corect a ajuns la concluzia legalității hotărârii primei instanțe.

În susținerea acestei opinii instanța de recurs va reține că, potrivit materialelor cauzei, s-a constatat că Eudochia Ciornîi s-a născut în r-nul Dubăsari și a activat în perioada anilor 1986–1992 în calitate de muncitor la filiala Ministerului Resurselor Naturale și Controlului Ecologic cu sediul pe malul stîng al Nistrului, reorganizată în ГУП „Геолоразветка”, fapt confirmat prin copia buletinului de identitate, carnetului de muncă și certificatului nr. 31 din 25 august 2011, eliberat de ГУП „Геолоразветка” (f.d. 11-19).

S-a stabilit că Eudochia Ciornîi a dispus de spațiu locativ pe XXX, fapt confirmat prin procesul-verbal nr.10 din 04 martie 1991 a ședinței comitetului sindical a Asociației de Producție „Moldavgeologia” (f.d.82).

S-a mai stabilit că Eudochia Ciornîi a locuit în or.Dubăsari pînă în anul 1992, a deținut spațiu locativ, însă odată cu declanșarea acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a fost evacuată cu alte grupuri de cetățeni de pe malul drept al Nistrului, în special în s.Persecina, r-nul Orhei, fiind adăpostită în casa de cultură timp de aproximativ două luni de zile, ulterior familia sa a fost transportată cu un grup de copii în România, unde a stat aproximativ 3 luni de zile, iar ulterior a revenit în Republica Moldova.

S-a constatat că la 19 aprilie 2012, Eudochia Ciornîi s-a adresat cu cerere către Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare a Primăriei mun.Chișinău, prin care a solicitat îmbunătățirea condițiilor de trai ca persoană intern deplasată din raioanele de Est ale Republicii Moldova.

Prin răspunsul nr. C-1035/12 din 22 mai 2012, Eudochia Ciornîi i s-a refuzat din cauză că comisia abilitată cu drept de a confirma statutul și a elibera adeverințe de persoane intern deplasate din raioanele de Est ale Republicii Moldova a fost Comisia Republicană pentru Coordonarea Acțiunilor în Vederea Asigurării Materiale a Refugiaților și Aprobarea Regulamentului cu privire la Ordinea de Ajutorare a Refugiaților, forțați să-și părăsească locurile de trai aflate în teritoriile Republicii Moldova din stînga Nistrului, instituită prin Hotărîrea Guvernului nr.197 din 26 martie 1992.

S-a constatat că prin Hotărîrea Guvernului nr. 74 din 29 ianuarie 2001, a fost abrogată Hotărîrea Guvernului nr. 197 din 26 martie 1992.

Ulterior, prin răspunsul nr. 23-05-613 din 30 ianuarie 2017, Guvernul Republicii Moldova a comunicat că în legătură cu acțiunile relevante în vederea soluționării problemei au fost sesizate conform competenței Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Biroul de Migrațiune și Azil al MAI și Primăria mun.Chișinău.

Prin răspunsul Primăriei mun.Chișinău nr. C-35/17 din 25 ianuarie 2017, s-a constatat că prin Hotărîrea Guvernului nr. 74 din 29 ianuarie 2001 a fost dispusă încetarea activității Comisiei municipale pentru coordonarea acțiunilor în vederea asigurării materiale a refugiaților și aprobarea Regulamentului cu privire la ordinea de ajutorare a refugiaților, forțați să-și părăsească locurile de trai din stînga Nistrului, prin urmare actualmente nu se confirmă statutul de persoană intern deplasată (f.d.32).

Tot actele cauzei atestă că prin răspunsul nr.5/4-6-5/17 din 25 ianuarie 2017, Biroul de Migrațiune și Azil al MAI a informat că recunoașterea statutului de persoană intern deplasată în legătură cu conflictul armat de pe Nistru precum și

eliberarea adeverințelor de confirmare a acestui statut nu ține de competența lui (f.d. 29).

Totodată, s-a constatat că Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor prin răspunsul nr.03/3-79 din 13 ianuarie 2017 la fel a invocat faptul că nu deține competențe de a recunoaște statutul Eudochiei Ciornîi de persoană intern deplasată în legătură cu conflictul armat de pe Nistru (f.d.30).

Judecînd pricina, instanțele judecătorești au ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, constatînd în acest sens că avînd în vedere că organul abilitat de a recunoaște statutul Eudochiei Ciornîi de persoană intern deplasată din raioanele de Est a Republicii Moldova în legătură cu conflictul de pe Nistru și-a încetat activitatea, o altă posibilitate de a recunoaște statutul de persoană deplasată, petiționara nu are.

Potrivit pct.1, 2 a Hotărîrii Guvernului nr.658 din 21 octombrie 1993 privind asigurarea cu spațiu locativ a cetățenilor forțați să părăsească locul de trai din raioanele de Est a Republicii Moldova, Se asigură cu spațiu locativ, conform legislației locative în vigoare, familiile cetățenilor care au fost nevoiți să părăsească domiciliu din raioanele de est ale republicii și n-au avut posibilitatea să revină la locul precedent de trai ca urmare a participării lor la acțiunile militare de apărare a integrității și independenței Republicii Moldova sau a activității politice îndreptate împotriva separatismului.

Dreptul de a primi spațiu locativ se aprobă cetățenilor care au motive întemeiate, confirmate de Comisia republicană pentru elaborarea măsurilor și controlul execuției acestora în vederea consecințelor daunelor materiale din perimetrul zonei conflictului militar, cu excepția persoanelor, cărora le-au fost repartizate loturi de pămînt pentru construcția caselor individuale ori li s-au acordat împrumuturi fără dobîndă pentru construcția sau procurarea caselor de locuit.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizînd situația de fapt din prezenta cauză, în raport cu probele anexate la dosar, în coroborare cu legislația relevantă cazului, conchide că instanțele ierarhic inferioare, corect au ajuns la concluzia de a admite cererea depusă de Eudochia Ciornîi.

În acest sens, instanța de recurs reține ca corecte și întemeiate concluziile instanțelor ierarhic inferioare care au reținut că petiționara este în imposibilitate de a obține actele ce dovedesc statutul de persoană intern deplasată din raioanele de Est a Republicii Moldova în legătură cu conflictul de pe Nistru, deoarece la moment organul abilitat de a recunoaște statutul de persoană intern deplasată din raioanele de Est a Republicii Moldova și-a încetat activitatea.

Colegiul consideră că instanța de apel just a respins argumentul recurentului cu privire la tardivitatea cererii Eudochiei Ciornîi or, dreptul la acțiune a petiționarei după cum a stabilit instanța de apel, a apărut în rezultatul refuzului organului administrării locale de a satisface cerințele în scopul realizării dreptului pretins.

Astfel, se constată a fi declarative și afirmațiile recurentului precum că circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, pe care instanțele de judecată le-au considerat constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente, fiind pronunțate decizii arbitrare, neîntemeiate și lipsite de suport probatoriu or, Colegiul constată că instanțele inferioare au examinat pricina sub

toate aspectele, stabilind cu certitudine raportul juridic litigios, circumstanțele de fapt caracteristice raportului juridic, legea materială și procedurală aplicabilă cazului. De asemenea, instanțele de judecată au creat participanților la proces, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea dreptului părților la un proces echitabil, garantat de art.6 CEDO.

Ținând cont de cele relatate și având în vedere că decizia din 12 martie 2019 a Curții de Apel și hotărârea din 08 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, sunt legale, iar argumentele invocate în cererea de recurs poartă caracter declarativ, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 442, 444, 445 alin. (1) lit. a) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Guvernul Republicii Moldova.

Se menține decizia din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 08 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, în cauza civilă la cererea depusă de Eudochia Ciornîi privind constatarea faptului care are valoare juridică și recunoașterea statutului de persoană intern deplasată din raioanele de Est ale Republicii Moldova în legătură cu conflictul armat de pe Nistru.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Victor Burduh